

Input // output

Levensverwachting

Sinds 1950 is de gemiddelde levensverwachting voor een man in de Verenigde Staten met tien jaar gestegen en deze trend lijkt zich de komende jaren door te zetten. Voor Heijdra en Reijnders was dit reden om te onderzoeken wat de economische effecten zijn van een stijging in levensverwachting. Ze construeerden een model van een gesloten economie waarin arbeidsproductiviteit afhangt van ervaring op de arbeidsmarkt en afschrijvingen van het menselijk kapitaal. Vervolgens schatten de auteurs de parameters van het model op basis van economische gegevens voor de Verenigde Staten

tussen 1976 en 2012. Bij een positieve schok in levensverwachting voorspelt het model dat men slechts een gedeelte van de 'extra jaren' langer werkt terwijl men de overige extra jaren gepensioneerd doorbrengt. In een omslagstelsel wordt het draagvlak daardoor kleiner waardoor de premies moeten stijgen. Wanneer een positieve schok gepaard gaat met een stijging in arbeidsproductiviteit, voorspelt het model dat mensen juist langer werken, waardoor de premies niet aangepast hoeven te worden.

Heijdra, B.J. en L.S.M. Reijnders (2015) Longevity shocks with age-dependent productivity growth. CESifo Working Paper, 5364.

Innovatie en banen

Innovatie binnen een bedrijf komt in verschillende vormen voor. Enerzijds kan een productieproces verbeteren, anderzijds kan er een nieuw product ontstaan. Voor werknemers is innovatie alleen gunstig wanneer het om productinnovatie gaat. Een nieuw product creëert immers banen, terwijl een verbeterd proces juist banen vernietigt. Vivarelli analyseerde de literatuur omtrent deze relatie en concludeert dat innovatie per saldo eerder banen creëert dan vernietigt. Hoewel procesinnovatie op het eerste gezicht banen vernietigt, maakt het productie ook goedkoper. Door lagere prijzen stijgt de vraag naar de producten, waardoor er weer meer werknemers nodig zijn. Investeren in innovatie blijkt daarom niet alleen gunstig in competitieve zin, maar ook om banen te creëren.

Vivarelli, M. (2015) Innovation and employment. IZA Article, 2015(154).

Zwakste schakel

Een team is net zo sterk als zijn zwakste schakel. Met de meest punctuele piloot kan een vliegtuig alsnog vertraagd worden door een laat komende stewardess. In een gecontroleerd experiment waarin deelnemers met de laagste inspanning de productie van hun hele team bepaalden, demonstreerden Kopányi-Peuker *et al.* dat een dreigement om vervangen te worden een significant effect heeft op de inspanning van de deelnemers. Bij een vast contract blijkt de inspanning echter weer te dalen. De auteurs concluderen dat werknemers de inspanning pas permanent verhogen als het dreigement ook permanent is.

Kopányi-Peuker, A., T. Offerman en R. Sloof (2015) Team production benefits from a permanent fear of exclusion. CREED Discussion Paper, 27 mei.

Ongelijkheid

Jezelf vergelijken met je buurman. Het kan een reden zijn om opzichtig te consumeren, enkel om je sociale status te behouden dan wel te verhogen. Maar diezelfde burens vangt dit signaal op, waardoor ook zij weer opzichtige aankopen doet. Gavrel en Rebière bestudeerden de consequenties van deze vicieuze cirkel met behulp van een theoretisch model. Omdat sociale status hiërarchisch geordend is, ontlenen individuen alleen nut hieraan wanneer inkomens ongelijk verdeeld zijn. De elite heeft een hoger inkomen, maar moet ook een groter deel ervan besteden om die sociale status te behouden. In evenwicht genieten alle individuen hetzelfde nutsniveau, ondanks ongelijke inkomens. Het model blijkt in staat de Franse inkomensverdeling na te bootsen, wat blijkt geeft van de praktische relevantie van het model.

Gavrel, F. en T. Rebière (2015) On the equilibrium and welfare consequences of Keeping up with the Joneses. IZA Discussion Paper, 9056.

Vakantie

In 2014 gingen er in totaal 12,5 miljoen Nederlanders op vakantie. De helft ging in Nederland op vakantie, de andere helft in het buitenland, met een gemiddelde uitgave van respectievelijk 166 en 702 euro, wat in beide gevallen een

12,5 miljoen

vakantiegangers

stijging betreft ten opzichte van 2013. Het aantal vakantiegangers is in beide gevallen licht gedaald.

CBS (2015) Vakanties; kerncijfers. CBS Statline, 8 juni.

Decentralisatie

Binnen het sociale domein nemen gemeenten steeds meer taken over van de Rijksoverheid, zoals jeugdzorg, ouderenzorg en hulp voor werklozen. De Rijksoverheid stelt hierbij een budget voor de gemeente vast, maar gemeentes genieten grote autonomie in hun beslissingen over het budget. Kattenberg en Vermeulen analyseerden de financiële gevolgen van een vergelijkbare decentralisatie van de thuiszorg in 2007. Elke euro waarmee het budget werd verhoogd of verlaagd, verhoogde respectievelijk verlaagde de uitgaven met vijftig cent. Dit suggereert dat het Rijk ook zonder directe invloed op de lokale beslissingen, uitgaven – weliswaar gedeeltelijk – kan sturen en voorzieningen tussen verschillende gemeenten kan verkleinen.

Kattenberg, M en W. Vermeulen (2015) Hoge uitkeringen stuurt lokale uitgaven: betalen zonder bepalen? *CPB Policy Brief*, 2015(08).

Wachten

Wie als eerste in de rij staat, is ook als eerste aan de beurt. Het is de conventie, maar niet per se de meest efficiënte. Het garandeert immers niet dat degene in de rij met de hoogste wachtkosten ook de meeste voorrang krijgt. Met verschillende laboratoriumexperimenten tonen El Haji en Onderstal aan dat zowel vrije als gelimiteerde veilingen de efficiëntie significant verbeteren. Bij de gelimiteerde veiling kan een deelnemer enkel bieden om te wisselen met degene voor hem in de rij. De deelnemers blijken hier inefficiënt agressiever te bieden om hun eigen plek in de rij te beschermen en zijn minder geneigd om van plek te ruilen wanneer ze al op een gunstige plaats staan. Bij gelimiteerde veilingen zijn de efficiëntiewinsten daarom het grootst wanneer rijen al relatief efficiënt zijn. In een vrije veiling bieden deelnemers minder agressief waardoor bij een relatief inefficiënte rij de efficiëntie winsten het grootst zijn.

El Haji, A. en S. Onderstal (2015) Trading places: an experimental comparison of reallocation mechanisms for priority queuing. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 2015(063).

Vreemd vermogen

Van de Nederlandse staatschuld is 51,3 procent verschuldigd aan het buitenland. In Europees perspectief verschilt de Nederlandse opbouw van staatschuld nauwelijks met landen zoals Frankrijk en Duitsland. Met respectievelijk 80,8 en 19,7 procent

Afrika

De Conferentie van Berlijn in 1884 startte de zogenaamde Wedloop om Afrika. De Europese mogendheden verdeelden het continent onderling en zetten het kolonisatieproces in werking. Aan dit proces worden doorgaans meer politieke en militaire dan economische motieven toegeschreven. Frankema *et al.* analyseerden de ontwikkeling van de internationale handel van Afrika tussen 1790 en 1939. Naar voren komt dat tussen 1845 en 1885 de ruilvoet, de verhouding tussen export- en importprijzen, omhoog schoot. Vanuit een economisch perspectief rechtvaardigt deze groei hiermee voor Europa de Wedloop om Afrika die in 1884 begon.

Frankema, E., J. Williamson en P. Wolter (2015) An economic rationale for the African Scramble: the commercial transition and the commodity price boom of 1845–1885. *NBER Working Paper*, 21213.

Dividend

Een *dividend future* is een beleggingsproduct waarmee beleggers een jaar lang dividenduitkeringen kunnen ontvangen. Van Binsbergen en Koijen vinden dat een dividend future gemiddeld meer opbrengt dan een aandeel, maar ook op basis van volatiliteit meer risico draagt. Opmerkelijk genoeg blijkt de volatiliteit relatief tot de markt wel hoger uit te vallen. Modellen die rekening houden met de looptermijn zouden het risico daarom beter voorspellen.

Binsbergen, J.H. van, en R.S.J. Koijen (2015) The term structure of return: facts and theory. *CEPR Discussion Paper*, 10633.

Gezond verstand

Na een aantal rechtszaken tegen de fastfood-industrie in de Verenigde Staten, voerden verschillende staten rond 2004 de zogenaamde Cheeseburger Bills in; wetten waardoor de restaurants niet meer aansprakelijk waren voor schadeclaims gerelateerd aan overgewicht. Gebruikmakend van het feit dat niet alle staten de wet invoerden, onderzochten Carpento en Tello-Trillo het effect op gezondheid van deze wetten. Op basis van vragenlijsten over gezondheid blijkt dat zwaardere personen gezonder probeerden te leven in staten met de Cheeseburger Bill. Waar eerst mensen nog de kosten van overgewicht gedeeltelijk konden afwentelen op fastfood-restaurants via schadeclaims, dragen ze nu het risico volledig zelf, waardoor ze gezonder willen leven.

Carpento, C.S. en D.S. Tello-Trillo (2015) Do 'Cheeseburger Bills' work? Effects of tort reform for fast food. *NBER Working Paper*, 21170.

Dieet

Een op de vijf patiënten heeft last van ondervoeding als bijwerking. Normaal gesproken financiert het ziekenhuis een dieetbehandeling, maar sinds kort staat deze bekostiging onder druk. Dit was aanleiding voor Scholte *et al.* om de maatschappelijke baten van een dieetbehandeling te berekenen. Een ondervoede patiënt brengt immers ook verschillende kosten met zich mee; hij heeft extra behandelingen nodig, ligt langer in het ziekenhuis en overlijdt eerder. De auteurs concluderen dat de netto maatschappelijke baten van dieetbehandeling op lange termijn positief zijn. Omdat op korte termijn de winsten niet zichtbaar zijn, pleiten Scholte *et al.* voor een financiële prikkel om dieetbehandelingen blijvend aan te bieden.

Scholte, R. en M. Lammers (2015) De waarde van diëtetiek bij ondervoede patiënten in het ziekenhuis. *SEO-rapport*, 2015(04).

zijn Finland en Noorwegen de uitschieters binnen Europa. Gegevens over Griekenland ontbraken.

Eurostat (2015) In most EU Member States, the largest share of public debt is held by non-residents. *Eurostat News-release*, 101.

51,3%